СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 302. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 28-го грудня 1935. — VOL. XLIII. No. 302. Jersey City, N. J., Saturday, December 28, 1935 THREE CENTS

ПРИГОТУВАННЯ УРЯДУ ДО СЕСІЇ КОНҐРЕСУ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт уже виготовляє до конґресу посланіє, котре він думає прочитати на спільнім засіданню обох палат конґресу при відкриттю нової сесії конґресу наступного тижня. Він порушить передовсім справу буджету й податків.

Другою справою, що вже від нині займає увагу уряду, це справа відношення до війни, бо резолюція про невтральність, ухвалена на останній сесії конґресу, тратить силу дня 29-го лютого. На основі свого досвіду уряд хоче зробити цю резолюцію багато гострішою, але не хоче називати по імени напасника.

ВИГАНЯЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО АМБАСАДОРА.

МОНТЕВІДЕО (Уруґвай). — Уруґвайський уряд постановив попросити Александра Минкіна, совєтського представника, виїхати з краю.

Ходять чутки, що в краю підготовляється військова револьта, а совєтський представник має якісь звязки з повстанцями в Бразилії й Уруґваю.

РОЗКРИВАЮТЬ РЕКЕТІРСТВА.

НЮ ЙОРК. — Велика лава присяжних суддів, покликана стейтовим ґубернатором до прослідження рекетірств, попросила ґубернатора звільнити її з обовязків по 4 місяцях служби.

При тій нагоді лава подала судові звіт зі своєї дотеперішньої діяльности, у котрім вона розкриває, що в місті „працюють" тепер 12 великих рекетірських організацій, що загарбують з народу грубі міліони долярів. Рекетірі мають велику силу й слідство проти них дуже трудне. Присяжні лавники кажуть, що на повне прослідження цих рекетірств треба буде щонайменше 4 роки.

Тимчасом заходи нюйорського посадника Ля Ґвардії проти рекетірської торговлі карчохами дали вже поважні успіхи. Посадник просто заборонив ґуртову торговлю цею яриною й тепер ґуртове підприємство, що має монополь на карчохи, закрило свої крамниці.

ЗАМІСЦЬ ЗЛУКИ ЦЕРКОВ — БОРОТЬБА.

НЮ ЙОРК. — Заклик ґрупи духовників протестантської епископальної церкви до всіх протестантських церков приступити до римо-католицької церкви викликав гострий протест великого числа протестантських духовників.

Вони називають авторів заклику зрадниками церкви та взивають церкви виступити проти них як проти нельояльних членів.

ВАЖНЕ ВІДКРИТТЯ ДЛЯ ЗДОРОВЛЯ.

НЮ ЙОРК. — На річній конвенції Американського Товариства Бактеріольоґів, що відбулася тут у готелю Пенсилвенія, відчитано два реферати, які подали важні причинки до боротьби медичної науки проти тяжкої дитячої недуги, дитячого паралїжу.

Збори наперед ушанували память покійної пани Анни Пабст, 39-літньої дослідниці в краєвім інституті федерального уряду здоровля, що довгими роками шукала ліку на недугу „менінґітіс".

Дослідники, що працюють у медичнім центрі при Колюмбійськім університеті, предложили звіт, що на основі довголітніх студій вони переконалися, що вітамін „ц" („сі"), котрого є багато в деяких овочах і в ярині, а котрий помагає на недугу шкорбут, помагає теж побороввати дитячий паралїж.

ВОЄННІ ЛІТАКИ НА ДОБРО.

ГОНОЛЮЛЮ. — Військовий уряд дав дозвіл ужити великих військових літаків, що носять бомби, для здержання потоку ляви (розтопленої маси глини й каміння), що випливає з вулькану Мавна Льоа. Ця лява досягнула вже великої фарми Пуу Оо. Вчені задумують розбити ляву бомбами та в цей спосіб уратувати фарму.

ГЕРОЙСЬКА ЖІНКА.

САН ФРАНСІСКО. — У маяку Савтгемптон, що стереже вхід до горішнього заливу Сан Франсіска, скоївся вибух газоліни. Ліхтарник маяка, 57-літній Алберт Джуст, направляв маякове радіо й при тому пробував розігріти метал, щоб його споїти. Від розігрітого металю займилася газоліна й Джуст став в огні. Його жінка, що варила йому тоді вечерю, задушила на ньому огонь голими руками. Потім звела його, тяжко попеченого, по сходах до лодки й, не зважаючи на мраку й збурене море, сама повезла його до іміґраційної стації на Анджел Айленді. Віддавши його до шпиталю, вона повеслувала назад у пітьмі через бурливе море до маяка, щоб засвітити світла, що дають знак корблям, та сторожила там усю ніч.

На другий день рано до маяка підїхала лодка: її покликано до шпиталю, де її чоловік попрощався з нею, помираючи внаслідок попечень.

Як вона зголосилася до морського уряду з рапортом, вийшла на яву вся та подія.

КЛОПІТ З АНҐЛІЙСЬКИМИ НАЗВИЩАМИ.

Спенсіонований анґлійський майор Йонатан Смітсон із Ґриніч, маючи багато вільного часу, обрахував усі назвища в адресових анґлійських книгах: є їх 880,214. Цікаве те, що нема ніодного назвища, яке не приходило би бодай двічі. Смітів і Бровнів є тисячі і ані почтарі, ані поліція, ані їх знайомі не можуть дати собі з ними ради!

ЛІКВІДАЦІЯ БАНДИ ПАЧКАРІВ САХАРИНИ.

У Варшаві зліквідовано банду пачкарів сахарини, що засоблювала центральні і південно-східні воєвідства. Провід банди спочивав у руках братів А. і М. Снопковських зі Львова, що мали багато аґентів, які привозили товар з німецького пограниччя. Між іншими арештовано члена банди, Шльому Ґріна з Ченстохови, що постійно перевозив сахарину з Катовиць до Львова. Гранична сторожа сконфіскувала кількадесять кільограмів сахарини.

ВИЙШОВ НА ВОЛЮ.

Дня 20. листопада 1935 р. вийшов з львівської тюрми п. Степан Совик, арештований у звязку з мильними інформаціями людей злої волі, і повернувся до Рави Руської. На основі неправдивих донесень команда поліції в Раві Руській перевела ревізію у помешканні п. Совика, який у тому дні був як делеґат повітових установ на похороні бл. п. Кипріяна Івана у Немирові і хоча при ревізії не знайдено нічого, повітова команда поліції доручила постерунковї поліції у Немирові арештувати його на похороні і спровадити до Рави Руської, а відси по переслуханні вивезено його до арешту у Львові.

ЯЗВА ТИГРІВ В ІНДІЇ.

Ґубернатор у Калькуті видав розпорядок, що має на меті увільнити населення від небезпеки, яка грозить йому від тиґрів. Останніми часами появилися в джунглях Сундарбану та в околицях південної Калькути масово хижаки, особливо т. зв. королівські тиґрі. Цього року стали їх жертвою 47 людей, а торік згинули від тиґрів тільки 15 осіб. У цілому краю влаштовано тепер масові полювання на тиґрів, між якими, як кажуть, є прекрасні штуки.

ЗА ПРИКЛАДОМ БОЛЬШЕВИКІВ.

Вийшов у Німеччині новий список авторів, яких твори треба усунути з усіх бібліотек. Є між ними твори Золі, Анатоля Франса, Бляско Ібанеса, Джека Лондона і таких учених, як Ернест Геккель і Фрідріх Лянґе.

ВІДВАЖНИЙ СВЯЩЕНИК.

В селі Тканові, пов. Опатів, чотири озброєні бандити напали на плебанію. Одначе кс. Врублевський приняв їх револьверовими стрілами, так, що бандити занехали грабунок і втекли. Одного з них знайшли в городі вбитого на смерть, а другого на полі, з простріленим черевом. Раненим показався Андзель, мешканець із сусідного села Бешиці, а вбитим Хмельовец зі села Ксин Два інші пропали без сліду.

НОВІ ПРИСУДИ ЗА КОНТРРЕВОЛЮЦІЮ НА СОВЄТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Згідно з повідомленням з Москви, у місті Сталіно на Україні закінчився процес трох інжинірів: Клименка, Луценка і Кондишина, що їх обвинувачували у саботажі. Всіх засудили на кару довгої вязниці від 8 до 12 років. Як бачимо з назвищ, усі засуджені — українці.

ТОРТУРИ В ЛІСІ.

В лісі коло с. Руський Брід, конецького повіту, два напасники напали на Людвика Сікору, що збирав ріще. Напасники заткали йому рот шапкою, причому один приложив йому до голови револьвер, а другий сів на черево і почав вбивати йому за нігті гострі тріски. Сікора зімлів з болю, а коли прочуняв, зміркував, що напасники обтяли йому уха. Тепер глядає їх поліція.

РАДІО ВИКРИВАЄ ПОКЛАДИ МЕТАЛІВ.

Уряд Ґренляндії повідомляє про те, що підчас передачі одної ґренляндської радіостації викрили поклади металів. Один урядник тієї стації запримітив, що звязок її з кораблями, які пливуть в означеному напрямі, виходить слабо, а то й зовсім їх не чути. Урядник догадувався, що радіохвилям мусять перешкоджувати якісь поклади металів, що поглонують їх. На основі цього почалися розшуки й справді відкрито за деякий час багаті поклади металів, що прослідженні в Копенгазі, показалися мішанкою міди й нікля. Ці поклади мають тепер експльоатувати й вони матимуть велике значіння для господарки Данії.

АРХЕОЛЬОҐІЧНІ ВИКОПИ НА ВОЛИНІ.

На полях, що належать до громад Мирогоща, Липа, Костянець, Листвин, Нараїв, Варковичі, Мощаниця й Остроже, пов. Дубно, підчас осінньої оранки викопали багато цінних предметів з доби неоліту, палеоліту, бронзової та перших римських впливів. Є це кремінні знаряди, сокири, серпи, ножі, товчики, скробачки й списи. Біля Мирогоща знайшли багато останків урн, попільниць, мисок, горшків і римських амфор. Під сусіднім селом Липа знайдено зуби мамута. Взагалі ціла околиця дуже багата в останки передісторичної старовини і є неоціненим тереном для археольоґів. На жаль, вони тим не занялися і багато річей знищилося.

ДИПЛЬОМАТІЯ ВБИЛА ЛІТЕРАТУРУ.

У стокгольмських часописах поміщені інтерв'ю із членами комітету Нобля, що не хотів признати цього року літературну премію. Із них виходить, що боротьба йшла головно довкола двох кандидатів: французького поета Поля Валері і фінляндського Сіллян По. Комітет не міг зупинитись на самій літературній оцінці письменників, бо у гру входила тут дипльоматія. Шведська преса, а за нею французька висловлює здивування, що в таких випадках комітет рахується з політикою. Сучасна европейська література має досить письменників, що заслугують на нагороду, і не було ніякої поважної причини, щоб нагороди не признати нікому.

ОРИҐІНАЛЬНІ МЕТОДИ ПОЛІТИЧНОЇ БОРОТЬБИ.

В місцевості Альбесті (повіт Кімполюнґ, Румунія) бурмістр і нотар на чолі юрби мешканців обходили доми і мешкання прихильників національно-селянської партії, викликали їх на вулицю, тут їх „арештували" і випроваджували за рогачки міста. Ці оріґінальні методи політичної боротьби знайшли пристосування і в інших місцевостях Румунії.

ЗЛОЧИННІСТЬ У ВАРШАВІ.

На основі статистичних даних головної команди поліції в третьому кварталі ц. р. поліції змельдовано у Варшаві такі проступки: 145 випадків опору владі, 240 намовлювань до проступків, 19 свідомого пускання в обіг фальшивих грошей, 59 фальшування, 1 підпалу, 7 убивства, 10 спроб вбивства, 90 випадків тяжкого ушкодження тіла, 13 убивства дітей, 15 розбою, 4,342 крадіжу, 14 пачкарства і 756 обманства.

ЦВИНТАРІ ДЛЯ БЕЗВІРОІСПОВІДНИХ.

На основі закону про хованя небіщиків міські громади в Польщі мають уладити окремі цвинтарі для людей, яких не можна ховати на звичайних цвинтарях, т. зв.ісповідних. Там мають гребати безвіроісповідних, членів ріжних релігійних сект і небіжчиків, яких походження невідоме.

ДЕТЕКТИВ УБИВАЄ СЕБЕ І ТРОХ ЧЛЕНІВ РОДИНИ.

Бувший поліційний детектив у Філядельфії, Джан Роджерз, прийшов з нагоди свят до мешкання своєї родини, з якою він не живе, вбив свою жінку, свою тещу та одну дитину, поранив двоє інших дітей, а накінець одним вистрілом з револьвера вбив себе самого. Лікарі кажуть, що поранені діти теж помруть.

ЩО ЗАДУМАЛА ТА ПЕРЕВОДИТЬ ПРІМАРІЯ.

Від якогось часу стягає черновецька прімарія при помочі пожарної сторожі всі вивіски склепів, що, на їх думку, не писані чи не мальовані чисто румунською мовою. Крім того румунізують вони назвища, на що не мають ніякого права, бо примітом як хтось називається Іван, не може називатися Іоан.

33 КАЛУСЬКІ МІЩАНИ ПЕРЕД СУДОМ.

Перед городським судом у Калуші станули 33 місцеві міщани за те, що не хотіли признати продажу 70 моргів громадської толоки в користь Т-ва експльоатації потасових солей і бійкою недопустили службовців ТЕСП-у до робіт на купленому терені. Розправа скінчилася засудом Мих. Корнати на кару 3-місячної вязниці, а 24 обвинувачених на арешт по 3 тижні. Восьмох обвинувачених увільнено.

ФАЛЬШУВАННЯ БОЛГАРСЬКИХ ЛЕВІВ У ЮГОСЛАВІЇ.

Білгородська „Правда" подає, що арештовано фальшивників грошей, що задумували внедовзі перевезти до Болгарії 20 міліонів сфальшованих левів, які підробили в зовсім модерно зорганізованім варстаті.

ВІДДІЛЮЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ПРОЦЕС ВІД УКРАЇНСЬКОЇ СУСПІЛЬНОСТИ

ЛЬВІВ. — „Новий Час" подає, що замітне в поступованні польського прокуратора те, що він намагається вести розправу за вбивство Перацького в такий спосіб, щоб відділити цей акт від українського громадянства, а звязати його тільки з „маленькою" ґрупою — ОУН. В тім помагає йому теж велика частина польської преси. А оборонці обвинувачених студентів вказують на те, що що не робитиб, то варшавський процес захопив цілий український загал більше ніж якийнебудь попередній терористичний протипольський акт. „Новий Час" подає теж, що годі себе обдурювати, що варшавський акт відноситься тільки до тих, що є на лаві обвинувачених, чи до ОУН. Це є загальноукраїнська справа і так її бере ввесь український нарід. Це тільки польському урядові й угодовій акції булоб тепер на руку відокремити цей акт від загалу і визнати його тільки актом одиниць, чи якоїсь малої ґрупи.

ЗАГАДКА З МАЛЮЦОЮ.

ВАРШАВА (Польща). — Не можна було українським адвокатам допитатися, що це сталося, що той Малюца, який так добре держався, нагло заломився та засипав своїх товаришів, з якими не мав ніяких непорозумінь, і щойно в 13-тім дні розправи став підпорою польського прокуратора й акту обвинувачення. Предсідник не дозволив входити в ту справу. Прокуратор противився всім внескам оборони, що хотіла кинути деяке світло на ту справу.

ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ ВИСОКИХ ШКІЛ У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ.

КРАКІВ (Польща). — „Ілюстровани Курєр Цодзенни" не може стерпіти, що ще досі не зліквідовано українських високих шкіл у Празі. Він каже, що Вільний Український Університет у Празі це тільки „плацик, що покриває вбивників і революціонерів під невинною маскою студентів". Каже далі, що між студентами того університету є ріжні національности, а навіть „трапляються й українці". У своїй брехні посунувся цей часопис так далеко, що пише, що в тім університеті:

„За тиждень можна здати риґороз і дістати диплом доктора фільософії чи права. Диплом важний для Чехословаччини й дає можливість без труду одержати посаду, навіть державну".

ЯК ПУБЛИКА ПРИСЛУХУЄТЬСЯ РОЗПРАВІ У ВАРШАВІ.

ВАРШАВА. — „Роботник" пише, що дуже важко дістати білети вступу на варшавський процес. Але, будучи на салі розправ, можна завважити, що є повно публики, яка цілком не цікавиться самою розправою. Зате підчас перерви не можуть адвокати чи інші люди відітхнути одної минути, щоб з ким іншим поговорити, бо зараз біля них стають ріжні особняки з публики і підслухують розмову. Таксамо підслухують розмову журналістів. Всюди шпиґуни і шпиґуни.

МЕДОТОЧИВІ УСТА.

ЛЬВІВ. — Виленське „Слово" добачує у варшавськім процесі „Останній акт траґедії". Каже, що відтепер зродиться серед польської суспільности інше розуміння українського питання. Буде жити між нею оклик: „Хочемо жити з українцями. Хочемо, щоб від моря до моря були Ми і Вони, і ніхто більше".

Львівські „Українські Вісти" додають до цього такий коментар: „Шкода, що Вильно таке далеке. Бо в нашій близькій дійсності це виглядає, як після траґедії поґідна кінова песа задля відпруження нервів".

БУДЕ ЩЕ ОДНА ЧИСТКА.

МОСКВА (Росія). — Провід комуністичної партії подає в резолюції, що треба перевести ще одну, основнішу чистку, бо допущено до партії більше число „клясових ворогів" і „чужинецьких шпиґунів".

СТУДЕНТИ РІШАЮТЬ ДОЛЮ КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Одною дійсною перешкодою в наступі Японії на Китай є становище китайських студентів. Вони одні спричинили бойкот японських товарів і вони теж є найбільшим пострахом уґодовців. Вони теж можуть тепер спричинити затяжний японсько-китайський конфлікт. Але й це правда, що з ними симпатизує ввесь китайський нарід.

ПРОТИ МІЖНАРОДНЬОГО ФАЛЬШУ.

БУДАПЕШТ (Уґорщина). — Бувший премієр граф Бетлен заявився проти санкцій. Він каже, що варварська Етіопія не повинна була бути принята до Ліґи Націй. Італія пішла проти Етіопії в такий самий спосіб, як ішли Анґлія, Франція й інші держави проти азійських чи африканських племен, коли загарбували для себе кольонії. Якщо тепер Анґлія чи хто інший хоче спинити в подібнім поході Італію, то це мусить довести до европейської війни.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

У ЗЕРКАЛІ ПОСТУПКУ ЛИНДБЕРҐА

Америці трапилась останніми днями пригода, про яку їй навіть не могло снитися. Один з її горожан, котрого вона вважала за свого найкращого сина, що більше, за героя, покинув Америку крадькома, з жінкою й дитиною, даючи при тому до зрозуміння, що він покидає край, бо не чується в ньому безпечним.

Що Линдберґ мав основу почувати до Америки жаль за брак безпеченства, відомо кождому таксамо, як відома кождому особа цього чоловіка, що перший у світі перелетів понад Атлянтійський океан. Адже тут, де його так величано, йому викрадено дитину, виставлено його на довгі тижні муки, получені з пошукуванням, далі під покришкою викупу ограблено з великих грошей, а накінець звернено йому дитину розгнилим до непізнання трупом.

Тому й не можна дуже дивуватися, коли тепер, як у Линдберґа є вже друга дитина, він боїться за її безпеченство та хоче схоронитися від небезпеки в Англії, де, мовляв, уряд краще дбає за безпеченство особи й власности.

Власне в цьому останньому натяку Линдберґ завдав уже свідомо тяжкий поличник краєві. Відчули його всі, що вважають себе відповідальними за край, і по всій Америці йде тепер гураґаном обурення та окрики пімститися на тих, що, мовляв, роблять Америку такою небезпечною країною, що шануючий закон чоловік не чується в ньому безпечним. Ріжні урядники нібито загострюють свої нагінки на злочинців, ґенґстерів, викрадачів, вимушувачів, фальшивників, словом — преріжних рекетірів. Законодавці заповідають гострі закони. Видно, що на цій хвилі загального обурення пробують виплисти людці, яких ніколи не бракує, коли сильні масові потрясення дають нагоду до наживи людям, що ждуть тільки, якби то леґко поживитися дешевим коштом, без праці.

Кампанія проти злочинців може принеслаб дещо добре, якби не роблено її з такою горячковістю, завзяттям, ба навіть загонистістю. Через це якраз при тому забувається, наприклад, про ще одного громадського шкідника, що причинився немало до того, що Линдберґ утікає з краю, а хто знає, чи навіть до злочину, котрого жертвою впала перша дитина Линдберґа. Є ним сензаційна преса. Нема сумніву тепер, що власне ця преса причинилася немало до залякання Линдберґів, до наповнення їх страхом за безпеченство дитини. Щоби подати фотоґрафії або вістки про цю дитину, ця преса не цуралася навіть чисто ґенґстерських засобів, не кажучи вже про те, що давання широкого розголосу про приватне життя людей, хочби як визначних, противиться засадам пристойности, які мають чесні люди.

Якщо кампанія за стертя з обличчя Америки цього соромного скандалу має принести якусь користь, то край мусить знайти спосіб виступити теж проти тих злочинців, що надуживають народньої жадоби новинок і освіти для власної наживи, без огляду на шкоду інших людей.

СУД НАД УКРАЇНСЬКОЮ МОЛОДДЮ У ВАРШАВІ

ПЕРЕСЛУХУВАННЯ СВІДКІВ.

(З львівського часопису „Українські Вісти").

(20)

Старос.: Вияснюю, що в Тернополі боронив я двох ґімназійних учнів, обвинувачених у підпалі стирт. В справі 500 зл. для присяглих суддів нічого мені не відомо. Також нічого не знаю про позицію 150 зл. за переписування актів і на дрібні видатки. Можу найбільш катеґорично в світі заявити, що в тій справі абсолютно нічого не знаю.

Прок. Жел.: Романа Сушка знаєте?

Старос.: Знаю. Була теза підчас процесу Голуфка, що він був краєвим командантом. Як я говорив з ним, то з розмови набирав переконання, що він є краєвим командантом. Він нібито був цим командантом по Сеникові, але я можу помилятися (довідався це підчас процесу за „Тарґі).

Прок. Жел.: А Богдана Ґнатевича знаєте?

Старос.: Так.

Прок. Жел.: А яке становище займав Гнатевич в ОУН?

Старос.: Не знаю. Чув я підчас якогось процесу, що він уступив, чи усунули його — докладно не знаю.

Прок. Жел.: Хто був шефом штабу Сушка?

Старос.: Не знаю.

Д-р Ганкевич: Пане товаришу, що є причиною зросту впливів ОУН в українській суспільности?

Предс.: „Ухилям".

Д-р Ганкевич: Яке є відношення між молодшою і старшою українською суспільністю?

Предс.: „Ухилям то питанє".

Д-р Ганк.: Як сильне є змагання української суспільности по обох берегах Дніпра до створення власної держави?

Предс.: „Ухилял".

Д-р Ганкевич: Що це є „Мордек"?

Старос.: Так вдома називають пана Рака.

Д-р Ганкевич: Чи з цього прізвища роблять тайну?

Старос.: Це не є ніяка тайна.

Д-р Павенцький: Яке становище було українських адвокатів у політичних процесах?

Старос.: Зверталися до нас, щоб ми, українські адвокати, не залишували підсудних без оборони. Пізніше, коли ці процеси сталися хронічним явищем, це було понад наші фінансові сили. Опісля ми це налагодили так, що всі датки йшли до одної каси і з цеї каси виплачувано гонорарі за оборону.

Д-р Горбовий: Пане меценасе, вас, як оборонця у великій скількости політичних процесів, та як професора університету, прошу начеркнути схему і ґенезу ОУН.

Старос.: Вичерпуючої відповіди дати не можу.

Прок. Рудніцький: Користаю, що ви є професором університету...

Старос.: Бувшим професором.

Прок. Рудніцький: Де ви були професором?

Старос.: У Празі.

Прок. Рудн.: В якім університеті?

Старос.: В українськім.

Прок. Рудн.: Прошу подати нам коротку історію цього університету.

Старос.: По віні виїхав я до Відня, де повстали основи цього університету. З Відня поїхав я до Праги до Українського Леґіону. Віденські професори нашого університету дали мені припоручення, щоб я розвідався, чи цей університет дасться перенести до Праги. Підчас подорожі я стрінувся з міністром Нечасом, секретарем президента Масарика, який є великим гуманістом. Нечас приобіцяв мені цю справу поладнати. До трьох днів була справа вирішена. Університет створено в Празі, і він підлягав безпосередньо міністерству заграничних справ. Юридично був він державним університетом чужої держави.

Прок. Рудніцький: Чи студенти цього університету були самі українці?

Старос.: У нас здавали також Чехи.

Прок. Рудн.: Як малася справа з дипльомами?

Старос.: Університет видавав студентам дипльоми, які в Чехословаччині були вповні признані.

Прок. Рудн.: Які були факультети?

Старос.: Правничий, фільософічний і природничий.

Прок. Рудн.: Який був професорський склад?

Старос.: Виключно українці. Такі слави як Дністрянський. Програма така, як у чеськім університеті.

Рудн.: Скільки було слухаців?

Старос.: У році 1921 було приблизно 1,000, у рільничій Академії (Подебради) таксамо. Маси студентів були в чеських вищих школах, приблизно 2,000 студентів. Цей університет і академія в Подебрадах мали фінансову основу і запевнене існування з рації партиципування України в так званім російськім скарбі і з титулу умундурування чеського леґіону на Україні.

Рудн.: Яке було процентове відношення еміґрації українських студентів в університеті?

Старос.: Половина була з цеї території, опісля з Великої України відсоток був більший.

Рудн.: Яка є дальша доля цих інституцій?

Старос.: Академію в Подебрадах зліквідовано. Гадаю, що кромі системи ощадностей ділали тут інші політичні чинники. Університет існує далі.

Д-р Ганкевич: Чи часть маєтку нашої армії, яка перейшла до Чехії, головно воєнний матеріял, знаряддя — були також чинником фінансовим для нашого університету?

Старос.: Річ зовсім зрозуміла.

Д-р Горбовий: Чи пан професор міг би нашкіцувати історію тайного університету у Львові?

Старос.: Я тоді не був у Львові, про нього можу тільки теоретично висказатися. Існувало кілька факультетів. Видавали дипльоми, які узнавали за кордоном.

Д-р Горбовий: А чому він повстав?

Старос.: Наша суспільність жиє цею справою, і його потреба дала доказ життєздатности.

Д-р Горбовий: Чи є можливе, щоб чехословацька влада, при узглядненню пануючих там гуманних настроїв, могла видати Польщі Сеника?

Предсдник: „Ухилям то питанє".

Д-р Шлапак: Пане професоре, чи відомо вам, що також у Берліні є інституція в роді вищої школи?

Старос.: Так, є український інститут, який існує від кількох років.

Д-р Шлапак: Чи ще тепер?

Старос.: Ні, тепер влучено його до інституту славістики.

Д-р Шлапак: Чи відомо вам, яка була фреквенція в тайнім університеті у Львові?

Старосольський: Знаю, була велика.

Д-р Шлапак: Які факультети були в цьому університеті?

Старос.: Правничий, фільософічний і медичний.

Д-р Шлапак: Чи була техніка?

Старс.: Так, була також техніка.

Д-р Шлапак: Як довго існував цей університет?

Старос.: Точно не наю, бо тоді я був за кордоном.

Д-р Павенцький: Чи в українських політичних процесах боронили виключно українські адвокати?

Старос.: Переважно так.

Д-р Павенцький: А як назначували адвоката з уряду?

Старос.: Майже все назначували українця.

Прок. Рудніцький: Прокураторський уряд давав питання обом останнім свідкам не в тій цили, щоб робити їм закиди, що підіймались оборони в справах ОУН. Тут ішло про те, щоб приглянутися цьому від тамтої сторони, це значить зі сторони „вивротовей" праці орґанізації і диспонування фондами, на цю ціль збираними і т. п. Тимчасом питання пана оборонця зміряло неначе до оправдання, чому українські адвокати підіймаються оборони в цього роду справах. Ми є правники й ніхто адвокатам не робить з цього приводу закидів. Предсідник стверджує, що суд у цей самий спосіб зрозумів питання прокуратури.

Наступило зізнання аґента Дунаса, який переводив ревізію в д-ра Шухевича. Коли аґент твердить, що д-р Шухевич взяв бюлетин з етажерки, а не з бюрка, предсідник заряджує конфронтацю. На самім кінці зізнає пшодовнік Полінський, який переслухував Володимира Боровика в звязку з убивством директора Бабія.

Зізнає черговий прокураторський свідок **Тжемзальський.** Це поліційний аґент зі Львова. Подробиць не тямить, тому відчитують його зізнання, зложені в слідстві.

Цей свідок говорить про валізи, що їх затримано на львівськім двірці у двох студентів. Про цю валізу зізнавав свідок Томаля.

Свідок **Панек,** „вивядовца", наглядав за відомим членом ОУН, Володимиром Спольським, коли цей привіз валізу з Кракова й залишив її в двірцевій ґардеробі. Свідок затримав потім студента Івасика, що, повертаючися з Кракова, мав течку з вибуховими матеріялами.

Свідок **Бабяж,** теж поліційний аґент, слідкував за привозом нелеґальщини Івасиком. Один повний кіш винесено до складниці при вул. Софії.

Цей свідок переслухував Марію Криву про її взаємини з підсудним Лебедем.

Свідкові показано листівки з підписом „Марко", писані з Праги й Берліна, які знайдено підчас ревізії в Кривої. Свідок потверджує ідентичність.

СВІДОК Я. СПОЛЬСЬКИЙ.

Це з львівських Бриґідок привезено його. Він — значний член ОУН. Спольський на перший запит предсідника хоче зізнавати по українськи. Упімнений прокуратором, відповідає польською мовою, бо, як заявив, хоче відкликати свої зізнання, зложені підчас слідства, і вияснити обставини, серед яких ті зізнання зложив.

Свідок заявляє, що його переслухувала поліція без перерви 9 днів і ночей, а начальник вязниці бив.

Це його зломило й довело до того, що зложив обтяжуючі зізнання. Тепер їх відкликує в тій частині, в якій обтяжив підсудних, зате підтверджує все те, що дотичить Краєвої Екзекутиви ОУН.

Свідок признає, що належав до ОУН від 1931 р., а членом Екзекутиви став у 1933 р. Зпоміж підсудних знає Бандеру, Климишина, Мигаля, Качмарського, Малюцу, Зарицьку й Рака.

На запит, чи знає їх з праці в ОУН, свідок відповідає заперечуючо.

Суд бере під увагу те, що теперішні зізнання свідка ріжняться від його зізнань підчас слідства, постановив відчитати ті зізнання. Після того свідок зачинає зізнавати.

Спольський був пропаґандовим референтом. Його зверхником був краєвий провідник, якого назвища не хоче виявити. Теж не подає назвища орґанізаційного референта. Признає, що мав псевдонім „Бір". Лист, що його знайдено в Климишина, де мова про особу, що виступала під кличкою „Голота", писав свідок. Кому дав те письмо, не хоче сказати.

Прок. Желенський: Скажіть нам подрібно, який приміновано до вас терор?

Свідок: Начальник бив...

Прок. Жел.: Чи був хтось при цьому?

Свідок: Поліціянти вийшли, а начальник вязниці мене вдарив.

Прок. Жел.: Де вас ударив?

Свідок: В тіло.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

С. Г., Ню Йорк, Н. Й. — Надіслана Вами резолюція від 194 від. У. Н. Союза порушує всі можливі справи, і то без сумніву важні. Але чи не впадає Вам в очі, що в ній є протест проти фашизму, є і проти Польщі, а нічого не говориться про протест проти гноблення українського народу червоною Москвою. Коли хто хоче протестувати в „Свободі" проти гнобителів робучого люду й українців, то мусить теж протестувати проти цього ворога, що нищить найбільшу частину українських земель — Велику Україну, що є тепер, як відомо, під гнетом Совєтів.

П. Т. — Буде узгляднене в Пропамятній Книзі.

Д. М., Шікаго, Ілл. — Подамо дуже радо голоси про виступ хору, але такі, що є в американській пресі.

Осип Маковей.

ХРЕСТ МІЖ ЛИПАМИ

Була Служба Божа для війська в полі за боєвим фронтом. Гарне місце вибрали на ту годину. Військо стояло на зеленій леваді. За левадою був потік і дубовий ліс. Перед військом піднімався лагідно спадистий горб і на тім горбі росли чотири старі липи. Поміж липами стояв високий дубовий хрест з різьбленим Розпяттям під дашком. Різьба була майже природньої величини, доволі грубо тесана, тільки лице Христа виявляло несказаний біль. Це було добре видко, коли літнє, ранішнє сонце кинуло між липи кілька снопів проміння саме на стать і голову Христа. Проміння ломилося в листю і тремтіло — і навколо Христа творився ясний, золотисто-зелений німб.

Під хрестом був престіл до богослуження, а ближче до війська амвон, замаєний зеленню. Довкола престола сиділа старшина на кріслах і лавках, принесених з недалекої лісничівки, а нижче на леваді мовчки відділи війська.

Тихе богослуження скінчилося скоро. Сонце світило, орхестра грала побожні хорали, зелений ліс гомонів незвичайно луною, далеко відзивалися гармати, — був настрій зовсім інший, як у церквах.

Священик вийшов на амвон і сказав проповідь. Коротко, гостро, по воєнному. Маєш служити цісареві і боронити вітчину. Це діло богоугодне і за нього жде тебе нагорода на цім і на тім світі. Твій обовязок приймати спокійно недуги, голод, холод, невигоди, каліцтво і, коли треба, то й смерть. На те ти присягав цісареві. Смерть вояка на війні — чесна і славна; жертва потрібна для загального добра.

Потім промовив з горбка старий ґенерал по німецьки і по чеськи, щоб його розуміли всі німці і славяни його дивізії. Говорив ще гостріше, як священик, мов прикази видавав. Пригадав славу цісаря з ласки божої і пресвітлої династії, божу опіку над народами Його Величности, обовязок вояка вмерти — і закінчив окликом на честь цісаря: hoch! hoch! hoch! Військо скрикнуло три рази те саме, а ліс повторив ще кілька разів: ох! ох! ох! Орхестра заграла „гимн народів", у котрім народи молилися не за себе, тільки за цісаря.

Всі віддавали честь і слухали музики. Орхестра втихла, а військо ще слухало і ждало. Настала дивна хвилина, котрої ніхто не сподівався. Здавалося, вже богослуженню кінець, а тут хтось з амвона знову говорить. Ґолос чути щораз виразніше і голосніше. Якась прозора стать, мов з етеру, стоїть на амвоні, подібна до Ісуса з хреста, тільки в білій одежі, позолоченій проміннями сонця. На хресті між липами в тіні не видно вже Розпяття, зате з амвона чути виразно мягкий і добрий, але втомлений голос:

„Правду кажу вам, що колиб ви вживали стільки розуму, сили і заходів на те, щоб добро творити, скільки розуму, сили і заходів спотребовуєте на те, щоб зло творити, то був би рай на землі.

„А творите зло і ще молите Бога, щоб вам допомагав зло творити.

„Ви забули, що Він Отець небесний і зробили з Нього царя земського, опікуна для ваших земських царів і панів, а не для бідних і нещасних.

„Просите Його, щоб Він поміг вам покорити і під ноги взяти всякого врага і супостата, і забуваєте при тім, що враги і супостати такіж Його діти як і ви.

„Він у вас Пан і Бог німецький, австрійський, анґлійський, французький, російський — а не однаково добрий Бог усіх людей на землі.

„І здається вам, що ви молитвами і музиками прихилите Його на свою сторону, щоб Він вас вивищив, а інших скривдив.

„Горе вам, лицемірні вчителі правди божої! Ви слуги земських царів і богачів, а не Отця небесного!

„Нічого ви не навчили ні великих, ні малих, хоч уже вчите майже дві тисячі літ.

„Одних благословите на розбій, а других навчаєте коритись і терпіти, щоб розбійникам було добре.

„А Отець небесний не хоче ні розбою, ні терпіння людей, тільки хоче, щоб ви жили між собою як добрі діти доброго батька — амінь!"

Голос затих. Ніхто не міг уявити собі, що це було: чи справді голос якогось чоловіка, чи внутрішній голос совісти у кожного; це впало на душу слухачів якось так несподівано і перелетіло так скоро, як часом образ довгого життя, що за одну хвилину в памяти можна його переглянути. Всі мовби збудилися з просоння, у котрім чули цілком ясно ийсь голос, тільки не знали певно, чий.

Тепер тільки зауважили всі, що в повітрю далеко гудів літак. Адютант вибіг на горбок, розглянувся і вернув скоренько до ґенерала.

— В ліс! — скрикнув ґенерал.

По кількох хвилинах усе військо було в лісі, а літак перелетів високо і спокійно понад горбком, чотирма липами і самітним хрестом поміж ними. Маленькі пташенята ховаються так перед половиком у терня... Бідні люди, що сотворили собі Бога на свою подобу!

Осип Маковей.

ЗА ЩО?

Біля кладовища в місті москалі ще 1915 року заклали своє окреме кладовище. Відділилися від іновірців, римо- і греко-католиків, але приняли до себе татар, кавказців, сартів і інших. Як подивитися на це кладовище, хрестів на нім не багато, — кількасот, не більше.

Одначе люди, що бачили похорони, кажуть, що майже під кожним хрестом лежать цілі купи покійників. Їх зносили ночами з окопів, цілих і порозриваних, поскладаних на верети і в мішках, часто окремі голови, ноги, руки, — скидали у яму і засипували. На хресті писали тільки одно імя, щоб не полохати живих товаришів.

В році 1916-тім поклали москалі серед тих хрестів високу камяну піраміду з хрестом написом: „Павшимъ за вѣру, Царя и отечество". Жовті металеві букви були прикріплені до каменя, блистіли до сонця і повторяли всякому перехожому все цю саму патріотичну вигадку.

По революції в Росії у першій радості з нагоди свободи у білий день щезли з памятника слова: „вѣру, Царя и — ". Прийшли дта салдати і щтиками вирвали ці слова з каменя. За яку віру тут билися наші? За якого царя? Хай він пропадає!

Лишився напис: „Павшимъ за... отечество".

Але як москалі мали вже відходити з Галичини за Збруч і ще хоронили на кладовищі кількох товаришів, три салдати станули перед памятником, прочитали напис і розсердилися: „То нас із Сибіру гонили аж тут отечества боронити! Чийого отечества? Вот подлость!"

Вони відірвали ще слово „отечество" і пішли.

Лишився на піраміді напис: „Павшимъ за..."

І тепер уже памятник не скаже, за що стільки нещасних людей погинуло...

Досі ні.

— Чи вже віддалася твоя сестра?

— Ні, вона занадто інтеліґентна, щоб узяти собі чоловіка, який був би такий дурний та хотів із нею оженитися.

— Я бачила вчора близнюків Корчалинських. Хлопчик, це якнайдокладніша фотоґрафія батька...

— А дівчинка — це звукова фільма мами!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

„БУРЖУАЗНИЙ", ЧИ „КОМУНІСТИЧНИЙ"?

В кореспонденції московського кореспондента „Ню Йорк Таймсу", Волтера Дюранті, знаходимо відгук цікавої дискусії, що йде тепер у царстві большевиків.

Іде за те, чи російський комунізм стає буржуазним. Одні добачують виразні буржуазні настрої в комуністів та вказують на їх прояви: большевицький наворот до вигоди, большевицький наворот до титулів, закинення рівности приходів і таке інше.

Большевики відхрещуються від цього закиду руками й ногами. Багацько паперу й чорнила зуживають на цю дискусію за буржуазність комунізму.

Не мали би комуністи цього клопоту, якби самі не були говорили про буржуазні настрої та наставлення. Самі окричали буржуазність як мерзький порок, назвали буржуазністю ріжні зовсім поверховні річи, а тепер приходиться їм за це покутувати. Якби були не бачили признак комунізму в таких річах, як хатня вигода, як титулування офіцирів, то не малиб нині потреби кричати до відвороту та рівночасно оправдуватися, що це не буржуазність.

Хто легким коштом пробував доказати свій комунізм, тепер переконується, що як у всяких справах, так і в цих: дешеве мясо собаки їдять.

ЧИ ПОРОЗУМНІШАЛИ?

Кажуть комуністи, що вони переконалися про деякі свої помилки та що їм треба їх тепер направити, а не держатися далі помилок.

Це гарна заява. Це тільки перефразування, себто сказання іншими словами, старої правди теольогів: помилятися — це людська справа, але держатися вперто гріха — чортівська.

Та чи справді большевики побачили свою помилку й рішилися її направити, себто інакше поступати?

Саме тепер вони ведуть кампанію за усміх. На всі способи нападають на помилкову, як вони кажуть, думку, що поважна людина не повинна сміятися. Кричать, що кожний добрий комуніст повинен сміятися. Це певно викличе враження, думають вони, що в краю все гарно, коли люди вже не напружені, але усміхнені. Здавалось би, що це велика реформа. Та чи вона є по сутті справи? Чи за те йде справа, щоби враження робити, що в Росії все гарно? Чи не в тому справа, чи в Росії справді добре живеться, а не тільки здається?

Значиться, що далі тільки поверха пливають, а в глибину справи не входять. Властиво справжньої основної переміни нема. Є тільки поверховний блахман. Обманювали давніше на один спосіб, а тепер будуть обманювати на інший. Вдавали давніше святців, які такі поважні, що навіть засміятися не можуть, а тепер будуть удавати людей, що такі щасливі своїм комуністичним раєм, що ніколи навіть поважної міни зробити не можуть.

Добре то хтось сказав: не кажи дурневі поклонів бити, бо собі чоло розвалить.

СТАЛІН ФОТОГРАФУЄТЬСЯ.

В Америці вже появилися перші овочі цеї кампанії буржуазного усміху.

На фотографіях, знятих у Москві, показують московського диктатора Сталіна в товаристві якоїсь кавказької дівчини, як він розглядає якісь бумаги, а дівчина обняла його за шию й сміється.

Тяжко не уявити собі цього фотографування. Як фотографові розповідали, про що йде. Як потім вибирали для фотографії підходящу дівчину, себто дівчину, на якої усміху не видно ніякої глибшої думки або почування. Як її підготовлювали, щоб її руки показували грубі пальці. Як її потім уставляли в групу до фотографування. „Клади, дівчинко, руки папаші Сталінові на плечі. Клади, як тобі кажу, не бійся. Видиш, що папаша не гаркотить, а сміється. Ну, кладеш, чи маю тобі по зубах дати? Так, ну, видиш, ще тебе не зїв. Тепер смійся! Не розумієш, що це значить? Роби так, як папаша. Піднеси губи, покажи зуби. І так тримай! Ну, тепер гарно. Тримай, поки не скажу тобі пустити. Раз, два, три! Ну, гарно. Як не буде гарно, прийдеш іще. Ну, не плач, а то цукорків не дам! Гони!"

„ТОВАРИЩ КОМАНДІР".

Між ріжними новостями, що їх заведено в цій большевицькій кампанії в Росії, є закинення давнього титулування військових командантів.

Давніше салдат називав свого команданта: „Товариш командір!" Так титуловано всякого команданта — від найнижчого до найвищого. В часах большевицької боротьби проти української армії це титулування старших большевики підносили як доказ, що большевицька армія признає рівність людей. Її використувано для агітаційних цілей.

Нині це титулування закинено як не підходяче для військових цілей. Себто, боєвість чи справність армії псується від такого титулування.

Отже те, що в часах боротьби Росії проти України тавровано в українців як казадництво, принято тепер у большевицьких москалів за розумне; а те, що тоді величано в большевиків як поступовість, закинено нині як нерозумне.

Якже тут не писати сатири?

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Від кількох літ Союзовці в Шікаґо відчувають брак свого дому. Від кількох літ ведуться на ту тему дискусії на зборах відділів і між Союзовцями, а з них виходить ясно один висновок: В Шікаґо треба конечно Союзового Дому, в якім можна би більше і свобідніше поширювати Союзу ідею та де можнаб скорше приєднати для Союза нових членів, а особливо молодих, вже тут роджених.

Ювилейний Комітет, у якім були репрезентовані 13 відділів з Шікаґо й околиці і який був створений 1934 року для відсвяткування 40-літнього ювилею У. Н. Союза, призначив увесь прихід з Ювилейного Свята на фонд будови Союзового Дому в Шікаґо. Також рішив набудуче продовжувати свою працю в тім напрямку.

На зборах урядників всіх відділів У. Н. Союза з Шікаґо й околиці, які відбулись 1. грудня 1935 р., рішено між іншими важними справами влаштувати баль заходом усіх відділів. Цей баль відбудеться 2. лютого 1936 р. в Українській Галі під ч. 1944 В. Ірі Ст. Увесь дохід з балю призначено на будову Союзового Дому в Шікаґо.

Комітет балю просить отсею дорогою всі відділи Союзові, а також інші організації, щоби здержалися на день 2. лютого зі своїми імпрезами. Сподіваємося, що на цей баль прийдуть не лише Союзовці, але й усі ті українці, що відчувають потребу своєї хати. Прийдуть громадно та своєю присутністю причиняться до побудування „Союзового Дому в Шікаґо".

Комітет.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

Листопадове свято.

Заходом укр. греко-кат. церкви і Укр. Парох. Клюбу відбулося в нас Листопадове Свято в неділю, дня 10. листопада.

Вечором відправив панахиду за героїв наш парох о. Ганяк. Перед могилою був поставлений великий дубовий хрест, навколо якого були залізні штахетки. В середині був гріб. Все те було так улаждене, що нагадувало правдиву могилу і цвинтар. По боках хреста ясніли жовто-сині ленти з написом „Борцям за Волю України". До того гробу надійшли двоє дівчат в українських строях і зложили на хрест сумний вінок та станули коло гробу. Та хвиля зрушила кождого до глибини серця. Оті дівчата, що гордо стояли при гробі, нагадували нам те завзяття, з яким наша молодь ставить далі опір нашим ворогам. А той гріб взивав нас живучих іти слідами наших героїв у боротьбі за вітчину.

По панахиді виголосив о. Ганяк дуже зворушливу проповідь, змальовуючи живі картини з геройської нашої боротьби.

З церкви пішли присутні на галю, де о. Ганяк підготовив наших аматорів і вони дали гарну виставу „Борці за Волю", яке випало дуже добре. Перед представленням о. Ганяк передав історію Листопадових Днів, як і розповів про нашу недолю під окупантами, взиваючи до єдности і дальшої допомоги рідному краєві. Потім д-р Н. Клим говорив теж дуже сердечно про боротьбу і терпіння нашого народу та візвав до жертв на допомогу нашим інвалідам. Він запевняв, що нещастя минуться, та ще засяє сонце й у наше віконце. Тільки не тратьмо надії й далі борімся.

Збірка принесла $33.55. Укр. Парохіяльний Клюб дав з каси $15. Разом $48.55. Розхід виносив $7.75. Вислано до Обєднання решту, то є $40.80, з призначенням для інвалідів.

При кінці заспівано ще кілька стрілецьких пісень; закінчено свято гимном „Ще не вмерла" і люди розійшлися в гарнім настрою домів.

Жертвували по $1: о. И. Ганяк, Павло Ґолдак, Стефан Волянський, Григорій Лужецький, Ева Чуйк, Василь Гук, Іван Пилипчук, Микола Сопко, Томко Шпить, д-р Н. Клим, Василь Білик, Григорій Криса, Іван Сухина, Михайло Дмитришин, Вас. Паращак; по 50 ц.: І. Якимів, Катерина Якимів ст., Катерина Якимів мол., Т. Смогула, О. Пюркевич, Т. Цюра, Марія Шпить, Г. Поцілуйко, Катерина Рапко, Катерина Пилипчук, Катерина Гук, И. Білобрам, Катерина Андибур, Анастасія Кузів, Катерина Ґаригайло, панна Поміркo, Ева Ґолдак, І. Була, Параскевія Була, М. Гаригайло, І. Паращак, И. Івасишин, Т. Владика, М. Паращак, И. Яцечко, В. Медвідь; Анна Котик 30 ц.; по 25 ц.: М. Волянський, М. Кушляк, М. Хомик, В. Робак, Г. Цюра, Ю. Цюра, И. Цюра, М. Харів, Анна Паращак, Н. Рапко, І. Ґатлан, Ольга Пилипчук, Марія Дмитришин, Л. Малащак, Марія Ґолдак, В. Прокопів, Н. Чухрай, П. Марфут, К. Івасишин, І. Ґолдак, М. Була.

За Комітет: **Іван Якимів.**

МІКІЗ РАКС, ПА.

Ще про Пітсбурщину.

Мусимо признати, що завдяки нашій молоді, головно тій, що зорганізована при церкві Преч. Діви Марії в Мікіз Ракс, ми мали цього року правдиве Свято Української Державности. Про це вже була мова в однім з попередних дописів. Та я хочу ще піднести деякі завваги.

Правда, що на Листопадовім Святі Пітсбурщини були представники молоді з ріжних наших громад. Правда, що на нім були люди ріжних партій. І правда, що були представники братів із Закарпаття. І був теж литовський представник. А крім них були ще й правдиві американці. І були репортери американських газет.

Але правда, що не було на тім святі нікого від української газети. І не було нікого з тої інтелігенції, що вважає себе провідною в Пітсбурщині. Не було тих, що самі нічого не роблять і навіть не прийдуть подивитися, як тут роджена молодь працює, яка вона культурна і як щиро заховує наші народні цінности. Злий дух гордости і засліплення не дає нашим проводирям навіть того розуму, щоби на старости літ пізнали свою заскорузлість і не залишили в памяті молоді свого правдивого обличчя. Своїм засліпленням вони вбивають духа у своїх власних дітей. Вони гірше чужих розпинають українську справу, бо не допомагають вірно служити тій справі нашій молоді, себто тим, що по нас прийдуть, чи вірніше, вже приходять. Можу собі уявити, як почувають себе в гробах наші герої, коли глядять на такий наш провід. Та лекше їм відітхнеться, як подумають, що нове покоління інакше думає, щиріше, без блахмана і без облуди.

Та ти, українська молоде, не звертай на це уваги. Ти йди за прикладом того молодого проводу, що гине на польських шибеницях чи від большевицьких куль. І памятай, що не всі в нас такі провідники. Я пригадую собі, коли я була молода, то наслухалася нераз о. Терлячкевича, що то був послом до парляменту з моїх сторін. Я знаю, як далеко міг бути правдивий провідник, як він її запалює і як лишає в ній враження на ціле життя. Таких провідників нам треба слухати й іти за їх приміром і нам тут в Пітсбурщині. Бо тільки такі зможуть вляти в нашу молоду переконання, щоб і в останню хвилину нашого життя памятати за Україну.

М. Ш.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Святочний Концерт.

Заходами Української Школи при церкві св. Юра влаштовано дня 1. грудня концерт з нагоди 73-літніх уродин о. сов. Ф. Тарнавського. Свято піготовили СС. Василіянки-учительки. Галя була виповнена публикою: були гості духовні й світські, теж і з околиць.

Про заслуги ювилята виголосив обширний реферат бувший Адміністратор о. П. Пониатишин. Шанувати людей за працю, це, казав бесідник, признака культурности.

Шкільна дітвора виступила зі співами, деклямаціями, желаннями і квітами. Братство Ап. Молитви зложило скромний дар. Святочну промову виголосив д-р Л. Цегельський, згадуючи за заслуги ювилята по інших парохіях. Опісля наступили деклямації, а по них вільні вправи в одностроях, при чім діти співали пісні, що повстали в часі наших останніх визвольних змагань. В співах, деклямаціях і вправах пізнати було вмілу працю Сестер Василіянок. Проф. Гунька виступив зі своєю орхестрою і відограв кілька пієць. Вкінці забрав слово Шановний Ювилят і говорив про обовязок кожного українця брати участь у народній праці, як теж подякував усім тим, що причинилися до влаштування цього свята і виконання програми. А дітям, що так гарно вивязались зі свого завдання, присвіцяв ювилят уладити спеціяльну забаву.

Концерт, що залишив у всіх дуже приємне враження, закінчено відспіванням національного гимну.

Петро Гринишин.

ШІКАГО, ІЛЛ.

Подякували радіовій стації.

Український Хор м. Шікаґо подає, що з нагоди його виступу 5. грудня на радіовій стації W.L.S., надіслано до стації дуже багато письм від українців з подякою за переведення української програми. Крім того стація повідомила хор, що одержала дуже багато листів від американців з таких стейтів як Месечусетс, Ровд Айленд, Вірджінія чи Норт і Савт Дакота. При останнім виступі зайшла зміна і тому програма зачалася 15 минут скорше, ніж було заповіджено.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК НАМ ГЛЯДІТИ НА ВАРШАВСЬКИЙ ПРОЦЕС?

Читаю в „Свободі" про той процес, що його веде Польща проти української молоді, що її обвинувачують поляки в тім, що вона змагала до визволення нашого народу і поліпшення його долі.

Не думаю, що може знайтися між нами під теперішню хвилю така українська людина, яка не відчувалаб цілої ваги цеї справи, яка не стараласяб використати цеї хвилі для ще більшого освідомлення нашого народу. Хіба тільки той, що є по праві найбільшим нашим ворогом, скритим чи явним, може використовувати варшавський процес на те, щоб замісць скріпляти наш нарід, його ще розбивати. Всяке нещастя повинно людей обєднувати, а не розбивати.

У Варшаві не судять за якесь злодійство, за грабіж банку чи чого там. Там не судять людей, що жили для своєї вигоди. А судять тих, що пішли до боротьби з Польщею за українську ідею. Ті люди можуть тепер навіть заломлюватися на суді, бож їх катовано в польській тюрмі півтора року, і вони тепер фізично й духово ослаблені. Але це не змінює тої правди, що коли ті люди були при силах і на волі, і коли вони діяли з власного переконання — вони були рішені на революційну боротьбу з Польщею як одинокий спосіб визволення себе і нашого народу зпід польського ярма.

Варшавський суд виказує, що нема правди у Польщі, що там нема пошанівку для людей з ідеєю, а тимсамим і для тих українців, що хочуть чесно й вірно служити свому народові, що хочуть, щоб український нарід мав такі права, як і інші культурні народи в світі. Варшавський суд виказує наглядно, що поляки нічого не навчилися зі своєї власної історії. І душать тепер українців ще гірше, ніж їх душили колись москалі.

Тому варшавський суд повинен бути для українців в Америці нічим іншим, а тільки поклоном до однодушного протесту проти Польщі й до зеднання наших сил коло нової акції допомоги визвольним змаганням Рідного Краю.

Михайло Вірчак,
Шенандоа, Па.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ЙОНГСТАВН, О.

Дня 15. грудня помер **Іван Федаш**, член бр. св. Івана Хрестителя, від. 230 У. Н. Союза. Покійний походив з села Боберка, повіт Турка, Галичина. Прибув до Америки в 1906 р. Був щирим українцем і помагав організувати 230 відділ У. Н. Союза, який основано в 1912 р. Покійний був першим секретарем цього відділу. Помер у 43-тім році життя, оставивши жінку і четверо дітей, що теж є членами У. Н. Союза. Хорував поверх 7 місяців. Похорон відбувся дня 18 грудня з дому жалоби. Похоронном занялася рідня при участи членів братства св. Івана Хрестителя і членів бр. Пр. Тройці, від. 135 Гровидіння. Прибули теж і знайомі та краяни, щоби віддати Покійному останню прислугу. В. И. П.

Уряд Братства.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Подаємо до відома членам і членкиням Тов. Союз, від. 336, що річні збори відбудуться 1-го січня 1936, в годині 10-тій рано. Обовязком є кожного члена і членкині прийти на ці збори, бо буде звіт уряду і вибір уряду на 1936 рік. — Григорій Степанек, секр.

RADIO.

УКРАЇНСЬКА СВЯТОЧНА РАДІО-ПРОГРАМА!

Українська радіо-програма приготовляє на Свята спеціяльну Святочну Радіо-програму, що на ній зложиться виступи орхестри знаного композитора і професора п. Гайворонського. Ту Святочну Програму почуєте в неділю, 5-го січня 1936 р.

В неділю, дня 29. ц. м., почуєте артистичну радіо-програму з виступом Хору „Бандурист" під управою п. Йосифа Давиденка з Ноуарку. На виступ зложаться наступні точки: 1) Кум до куми — Хор Бандурист. 2) Прощання, 3) Катерина — сольо тенор п. Давиденко. 4) Ой сама я — Оля Крупницька. 5) Дует — Олена Пітула і Давиденко. 6) В Вифлеємі новина, 7) Ой видить Бог — Хор Бандурист.

Українська радіо-програма надається зі стації WHOM, 1450 Кс., кождої суботи і неділі в год. 3. попол.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Українське Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, 28-го грудня, точно в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. Приявність кождого члена є конечна, бо маємо важні справи до полагодження. Буде справоздання уряду і вибір нового уряду на наступний рік. Неприявний член буде відвічальний згідно з параграфом 75 статута Тов. Дністер. — Д. Костишин.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться у вівторок, 31. грудня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та вул. На цих зборах приявність кожного члена є конечна. Є справи до полагодження: справоздання уряду і контр. комісії, вибір уряду на 1936 рік, дискусії і ухвали над ріжними важними справами. Неприявний член буде караний згідно з ухвалою річних зборів. — Іван Солтис, предс.; Микола Підгайний, кас.; Микола Марків, фін. секр.; Антін Карпович, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 1-го січня, то є на латинський новий рік, в годині 12-тій вполудне, в школі парохіяльній при Вест 7-мій вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде справоздання зі старого року і вибір нового уряду на 1936 рік. Кождий довгуючий член має прийти на річні збори і вирівнати свій довг, бо як цього не зробить, то буде суспендований. Кождий член повинен привести хоч одного кандидата в члени Тов. і У. Н. Союза, як також повинні привести свої хдітей, котрі ще не є членами і їх вписати в члени Тов. і У. Н. Союза. — В. Козир, предс., І. Жолончук, кас.; Н. Страп, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ ім. Богдана Хмельницького, від. 245, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться 1-го січня, точно в годині 2-гій пополудні, в церковній гали, 18 Вудленд вул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо маємо дуже важні справи до полагодження, які відносяться до кожного члена. Буде справоздання урядників і контр. комісії та вибір нового уряду на 1936 рік. Довгуючих членів просимо вирівнати свої довги, щоб не переносити на наступний рік. Просимо тих членів, що забрали тікети до розпродажі, щоб принесли на збори гроші за них або звернули тікети, бо довше не можна чекати, і мусимо щось конечно зробити з тою справою. — В. Кушнір, предс., П. Сабат, кас., Й. Квасній, секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 234, подає до відома всім своїм членам, що річні збори відбудуться в середу, 1-го січня 1936, в годині 3-тій пополудні, в гали У. Н. Дому, 214-216 Фултон вул. Обовязком кождого члена є прибути на означений час, бо буде цілорічне справоздання урядників і контр. комісії та вибір нового уряду на 1936 рік. — В. Вітушинськи, предс., М. Генега, кас., К. Пілат, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. Вас. Великого, від. 364, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в середу, 1 січня 1936 в гали церковній на Калидж Еве., точно в годині 12-тій. Приявність кожного члена обовязково пожадана. Буде справоздання уряду і контрольної комісії, принятя нового статута і вибір нового уряду на 1936 рік. Неприявні члени будуть карані згідно з ухвалою минулих зборів. — Андрій Барбер, предс., Василь Савка, кас., Іван Сподар, секр.

МАЙНЕРСВИЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться 1-го січня 1936 р. Буде Сл. Божа за померших членів, в годині 9-тій рано, в годині 11-тій рано будуть збори. На зборах буде справоздання урядників і вибір уряду. Просимо всіх членів бути приявними на Сл. Божій і на зборах. Неприявний член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — І. Стерник, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Петра і Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх членів, що річні збори відбудуться в середу, 1-го січня (на латинський новий рік) точно в годині 1-шій пополудні, в гали церковній на Калич і Вест 7-мій вул. Кожний член обовязково має прийти на річні збори, бо буде справоздання урядників і контролі. Буде вибір нового уряду на 1936 рік і інші важні справи до вирішення. Котрий член не прийде на ці збори, буде караний згідно з ухвалою. Думаємо, що кожний член може прийти на збори хоч раз на рік. — Юрій Гірняк, предс., Дмитро Дорош, кас., Микола Бусько, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 216, повідомляє всіх своїх річних зборах 8-го грудня вибрано такий місцевих і позамісцевих членкиць, що на уряд на 1936 рік: Параскевія Мацх, предс., Анна Грабінська, заст., Катерина Шемердяк, фін. секр., Анна Олещук, рек. секр., Ксеня Топиця, кас., Олена Шпорлюк, заст., Олена Міськевич і Юлія Менцінська, контрольорки; Олена Гавришків і Катерина Швець, надз. хорих; Текля Станкевич, до прапору, Софія Мацкович, дверниця. — К. Шемердяк, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в середу, дня 1-го січня, 1936, в годині 10. рано, в гали церковній. Просимо всіх членів зійтись на ці збори, бо буде справоздання уряду і контр. комісії та вибір уряду на 1936 рік. Напоминаємо довгуючих членів, щоб сповнили свій довг, бо інакше будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів до Тов. Зап. Січи і У. Н. Союза без вступного. Просимо родичів, щоб свої діти переписали до старших членів. Довше в дітоім департаменті стояти не можуть. — А. Скоципець, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

АМБРІДЖ, ПА. На річних зборах 15-го грудня зістав вибраний уряд на 1936 рік: Тимофтей Мазурик, предс.; Йосиф Строк, заст.; Антін Підуфалий, секр.; Михайло Крись, заст.; Василь Ясиницький, кас.; Іван Фіріч, заст.; Михайло Родьо і Дмитро Рудакевич, контрольори; Юрко Ілящош, Іван Ланьош і Йосиф Литвин, опікуни хорих. Адреса секретаря: А. Підуфалий, Box 108, 520 Melrose Ave., Ambridge, Pa.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

ТОНТОН, МАСС.

З іменин на оборону варшавських вязнів.

В суботу, 14 грудня ц. р., п. Михайло Шаран з Брактону, Масс., святкував свої іменини, на які зіхалося багато членів ОДВУ та гостей. Всі дуже гарно забавлялися, і як усюди націоналісти не забувають за рідний край та тих, що боряться за гідне життя цілої нашої нації, так і тут на заклик гром. Шарана переведено збірку. Жертвували: по $1.25: п.п. Мінські; по $1: М. Шаран, С. Шура, М. Шорочко, К. Оліяр, Л. Шаран, М. Задорожний, М. Оліяр; по 50 ц.: С. Шорочка, В. Оліяр, М. Оліяр; по 25 ц.: А. Шура. Разом вислано через централю ОДВУ $10.

Гарні, примірні й гідні іменини — говорили сторонні люди. І дай, Боже, щоб кожні наші іменини були такими примірними, де підчас веселих хвиль ми не забували про потребу помочі тим, що стоять на бойових лініях у боротьбі за волю нації і тих, що за національну справу коротають свій вік у ворожих тюрмах, а також і тим, що своїм здоровлям пострадали в боротьбі за визволення нації.

Віра Оліяр,
рек. секр. відд. ОДВУ ч. 40.

ШІКАГО, ІЛЛ.

На повенян.

Заходом Зап. Тов. Укр. Жінок, Тов. Укр. Молодих Жінок, Дочки України і Сестрицтва св. Ольги влаштовано баль, а чистий дохід з нього в сумі $36 вислано до допомогу потерпівшим від повені в Галичині.

А. Крайник.

ВІЛІМАНТИК, КОНН.

На інвалідів.

На панахиді за поляглих героїв визвольної боротьби, відправленій о. Поліщуком, зібрано $6.07 на інвалідів, та вислано жертву через Обєднання.

Андрій Савка.

ФІНІКСВИЛ, ПА.

На інвалідів.

Бр. св. ап. Петра й Павла, відділ 321 У. Н. Союза, на своїх річних зборах, на внесення А. Нечипор, перевело ухвалу висиґнувати з товариської каси $10 на інвалідів. На ту саму ціль зложили 3 наступні члени: М. Куриляк $1; П. Садівський, Й. Цюник, І. Костира, П. Заплап по 50 ц. Разом вислано через Обєднання $13.

Федір Цюх, секр.

САҐІНАВ, МІШ.

Союзовий відділ на інвалідів.

Товариство Український Клюб, від. 309 У. Н. Союза, уладив у День Подяки обід, на якім чесні гості не забули за Рідни Край і зложили на інвалідів $11.25, які вислано до краю через Обєднання.

Вся збірка виносила $18.75, а $7.50 виносили видатки.

Жертвували по $2: О. Варін, М. Демчишин; по $1.50: М. Демко, Н. Собо; по $1: Р. Ярема, Г. Федусь, І. Галушка, Н. Зайцев, Г. Мендель, В. Рачок, С. Федусь, Г. Мацек; по 50 ц.: Текля Платко, Анна Зазона, П. Босько, а І. Варіян 25 ц. З Флінт, Міш.: о. Н. Василевич $1; по 50 ц.: П. Питель і Н. Перейма.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

З забави на визвольну боротьбу.

Як на одним з мітінгів тов. Січ, від. 170 У. Н. Союза, поставлено внесення, щоб уладити товариську забаву з нагоди злуки, згляднo приступлення тов. ім. Івана Франка, від. 54, до тов. Січ, від. 170 У. Н. Союза, то дехто з присутних членів, а радше підписаний, віднісся досить песимістично до цього внесення. Шкода, гадаю собі, витрачувати гроші на те, щоб хіба за склянкою горівки чи склянкою пива поширювати непорозуміння.

Якжеж мило мені признатися до помилки, до несправедливої оцінки своїх товаришів членів!

В неділю, 15. грудня 1935, відбулася товариська забава в Українськім Народнім Домі 181-183 Фліт ул., котра повинна бути прикладом для інших.

В 7-мій годині ввечір (по місячнім мітінґу) члени позасідали за накриті столи, а предсідник П. Мелень короткою промовою відкрив забаву. Була добра перекуска й українська смачна ковбаса, а при тім усім важна й весела гутірка, до котрої аж любо було прислухуватись. Яка сердечність, яке зантересування сучасним положенням українських справ! Яка зміна в душі й поведінці наших чорноробів... Як звичайно при таких оказіях, виголошувано промови: П. Мелень, В. Томчук, Гр. Салюк, Ів. Грабар, Т. Наконечний, В. Цан, О. Логин, Ю. Тисаровський, М. Фурка. Темою промов були справи організації, а також справа допомоги визвольній боротьбі. Здається, що накликування до складання жертв на визвольну боротьбу були цілком злишні, бо всі присутні були одної думки і навипередки спішили зі своїми жертвами. Коли підписаний у своїй промові згадав за нікчемну поведінку німців, котрі всупереч міжнародним звичаям видали ляхам одного з українських боєвиків, і за дволичну роль „братів слявян" чехословаків, котрі видали тайну кореспонденцію боєвиків ляцьким катам, то присутні з повним обуренням наклеймували цей поступок як злочин супроти культури 20 століття, викликаючи: „ганьба німцям і чехословакам!"

Гр. Салюк і О. Логин пішли з капелюхом і зібрали жертви від таких громадян: П. Мелень $5: І. Баранек $2: по $1: О. Логин, Г. Салюк, С. Безушко, В. Цан, М. Фурка, І. Грабар, А. Коблан, В. Каричорт, Г. Кузьма, П. Лазорко, Т. Наконечний, Я. Равлінко, В. Томчук, М. Цаповський, І. Дубик, Г. Готра, М. Клапко, Т. Кушнір, В. Гаєвий, О. Мазурик, С. Волошин, Е. Волошин, Ю. Довгополий і Ю. Тисаровський; по 50 ц.: Е. Онуфрів і А. Качмарик; по 25 ц.: П. Стеблецький, А. Скретчук і Одарка Логин. Разом зібрано $32.75 і ту суму рішено вислати через Обєднання на визвольну боротьбу. Честь таким членам і Українському Народному Союзові, що має такі патріотичні відділи.

Осип Логин.

ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ.

(61)

Як обриз гори заніс Тарзана по узбіччю гори в село бандитів, місце, де він упав, на хвилю було заслонене від його ворогів хатою, але бандити скоро побігли туди, де вони сподівалися його знайти. За ними бігли Назір і Борис Ґарето.

Нагло Тарзан вийшов проти них з одної хати. Вороги не знали, що він упав у хату через дах, завдяки чому вийшов з пригоди незранений, бо дах трохи здержав силу упадку. Для них це було чудо: вони не представляли собі, щоб він міг упасти з такої великої височини й іще бути живим.

Вид живого Тарзана заскочив видно двох провідників бандитів і вони задержалися нагло з дива. Їх товариші, не менше здивовані, теж задержалися й оточили провідників, дивлячися з подивом та непевністю на дивну постать перед собою.

Назір перший прийшов до себе. На його обличчю появилася злобна усмішка, як він зрозумів своє щастя. „Нам нема що вже більше боятися Тарзана!" — він крикнув. І виняв револьвер та підняв його на безборонного Тарзана.